

Szerelmes évek

– gyávaság –

Ezerkilencszáznyolcvankilenc áprilisának végén, azon a bűvös éjszakán Apa (aki akkor még nem is igazán volt Apa) egyszer csak arra ébredt heves szívdobogással, hogy alighanem elaludt.

Riadtan könyökölt fel, annak az embernek a kábaságával, aki még az imént, vagyis az iméntnek tűnő, s ezért oly közelinek ható pillanatban észrevétlenül és felkészületlenül zuhant át az álom és az ébrenlét határán, s most, hogy újra átlépte ezt a vonalat, hirtelenjében már nem is döntheti el, melyik oldalra került. Hason feküdt, mint rendszeren, s most így, a felriadás és a felkényöklés utáni mozdulatlanságban is érezte az izzadság nyálkás lepedékét a gerincén. Libabőrössé vált a karja, mintha holmi huzat, és nem is egy nyitva felejtett ajtó, sokkal inkább az alattomos réseken, a fal láthatatlan repedésein átsuhanó, körbepforduló levegő hűvösségétől borzongott volna.

De hát nem volt itt semmiféle huzat, semmiféle repedés és semmiféle nyitva felejtett ajtó.

Csak egy rossz álom csupán, vagy még az se, csak a gondolattalan létezés.

Vagy nem is a létezés, csak a kilopott idő.

A redőny apró lyukacskaín átszivárgott az utcai lámpák fénye, súlytalan, mélytengeri árnyékok lebegtek a félhomályos szobában.

Apa (aki akkor még nem volt Apa) óvatosan, halkán megpaskolta a párnáját, de még nem feküdt vissza. Káprázó szemmel figyelte Anyát (aki akkor még nem is igazán volt Anya).

Micsoda csendesen alszik.

Ki mondta azt, hogy az éjszaka a legnehezebb?

A fehérén derengő paplan domborulatai.

A haj, ahogy átbukik a párna hajlatán.

A párna, ahogy körbeöleli a haj tincseit.

Csak ha egészen odahajolt az ajkaihoz, akkor hallotta az apró szusszanásokat: Anya (aki akkor még nem is volt Anya) ugyanis úgy aludt, olyan halkán, mintha a szelídsége, akár valami láthatatlan, de mégis egészen világosan érzékelhető burok, nem csak körbevonná, de könnyebbé tudná tenni még a beszívott levegőt is.

Hogyan lehet ilyen csöndesen létezni egyáltalán?

Apa (aki akkor még nem volt Apa) is megpróbálta, de hiába igyekezett hol csücsörítve, aztán meg már egészen kerekre nyitott szájjal beszívni, kifújni a lélegzetét, sehogy se tudott hangtalanra válni, van, akinek nem sikerül a könnyű létezés, akárha papírzacskót zörgetett volna, lüktetett a halántékában a vér.

Néhány órával azelőtt megnézték az esti tévéhíradót: a sápadtra púderezett bemondó mereven a kamerába meredt, mintha a szorosra kötött, ordenáré csíkos nyakkendő valami kard volna, aminek a pengéjét egy határozott kéz átfúrta a torkán, a nyelvén.

Mint ahogyan Old Shatterhand állát döfte át Winnetou kése, amikor megcsúszott a mellényzsebébe rejtett szardíniásdoboz tetején.

Arról beszélt, hogy a mai napon az utolsó kongresszusát tartotta a Kommunisták Ifjúsági Szövetsége, s a

megszűnésével egyetemben megalakult a sokakat nagy reményekre jogosító utódszervezet, a Demokratikus Ifjúsági Szövetség. A KISZ, a tizennégy éven felüli fiatalok tömegszervezete harminckettő évvel ezelőtt, nehéz időkben, ezerkilencszázötvenhét március huszonegyedikén született, feladata az ifjúság marxista-leninista szellemű nevelése, a párt utánpótlásának biztosítása volt, s a hatvanas évek közepére már minden harmadik magyar fiatal, több mint kilencszázezer tag tartozott a soraihoz. Mindeközben, míg a bemondó erről beszélt, a képernyőn pulóveres, kihajtott ingnyakú, rózsaszín arcú, többnyire gondosan oldalra fésült hajú fiatalembereket mutattak, akik nagy, szépen redőzött selyemdrapéria előtt üldögéltek, s komoly tekintettel néztek maguk elé, mintha azt méregetnék, vajon mennyi idő alatt párologhat el a víz a díszelvény közepére állított üvegkancsóból.

– Szébb lenne, ha harminchárom évig élt volna – mondta Apa (aki akkor még nem volt Apa).

Anya (aki akkor még nem volt Anya) közben kiment a konyhába és csobogva, zörögve mosogatni kezdett.

– Nem hallom! – kiabálta.

– A mi alapszervezetünket úgy hívták a gimnáziumban, hogy Martin Luther King – mondta Apa (aki akkor még nem volt Apa). – Sokat kosárlabdáztunk. Volt kupa is a KISZ-alapszervezetek között.

– Micsoda?

– Martin Luther King-kupa!

– Aha.

Sűrű, kicsit édeskés bort ittak, sötétvörös hordalék maradt a pohár alján. Apa (aki akkor még nem volt Apa) a sarki Közértben vette még valamikor az év elején, éppen sárga a legfelső polcra, ahol a bolti eladók a drágább és ebből vélhetően a jobb minőségű borokat tartották.

Apáék (akik akkor még nem voltak Apa és Anya) akkoriban egy angyalföldi kis utcában, helyesebben nem is utcában, hanem egy három- és négyemeletes házból épített lakótelep közepén laktak: a Közért mellett működött a fodrászat, a fodrászat mellett az illatszerbolt, az illatszerbolt mellett a presszó, ahol tavasz kezdetétől mindig nyitva állt az ajtó, kihallatszott a játékautomaták géphangú csilingelése és egy nemrégiben megalakított kereskedelmi rádió túlzérezelt basszushangjának folyamatos dübörgése.

– Lekapcsolom a tévét.

Gyér, sárga fényt szórt a lámpa az asztal fölé, a gázkonvektor kékharisnyás lángja tétován imbolygott a kerek kélmeledő mögött.

Hiszen úgy ment el a nap, hogy meg se jött igazán.

Vagyis megjött, meg elment, mint ahogyan az alvás és az éjszaka is.

Apa (aki akkor még nem volt Apa) nehézkesen megfordult, hanyatt feküdt az ágyban, a párnáját begyúrta a tarkója alá.

Az élet, ami bennünk van, az úgyis erősebb nálunk.

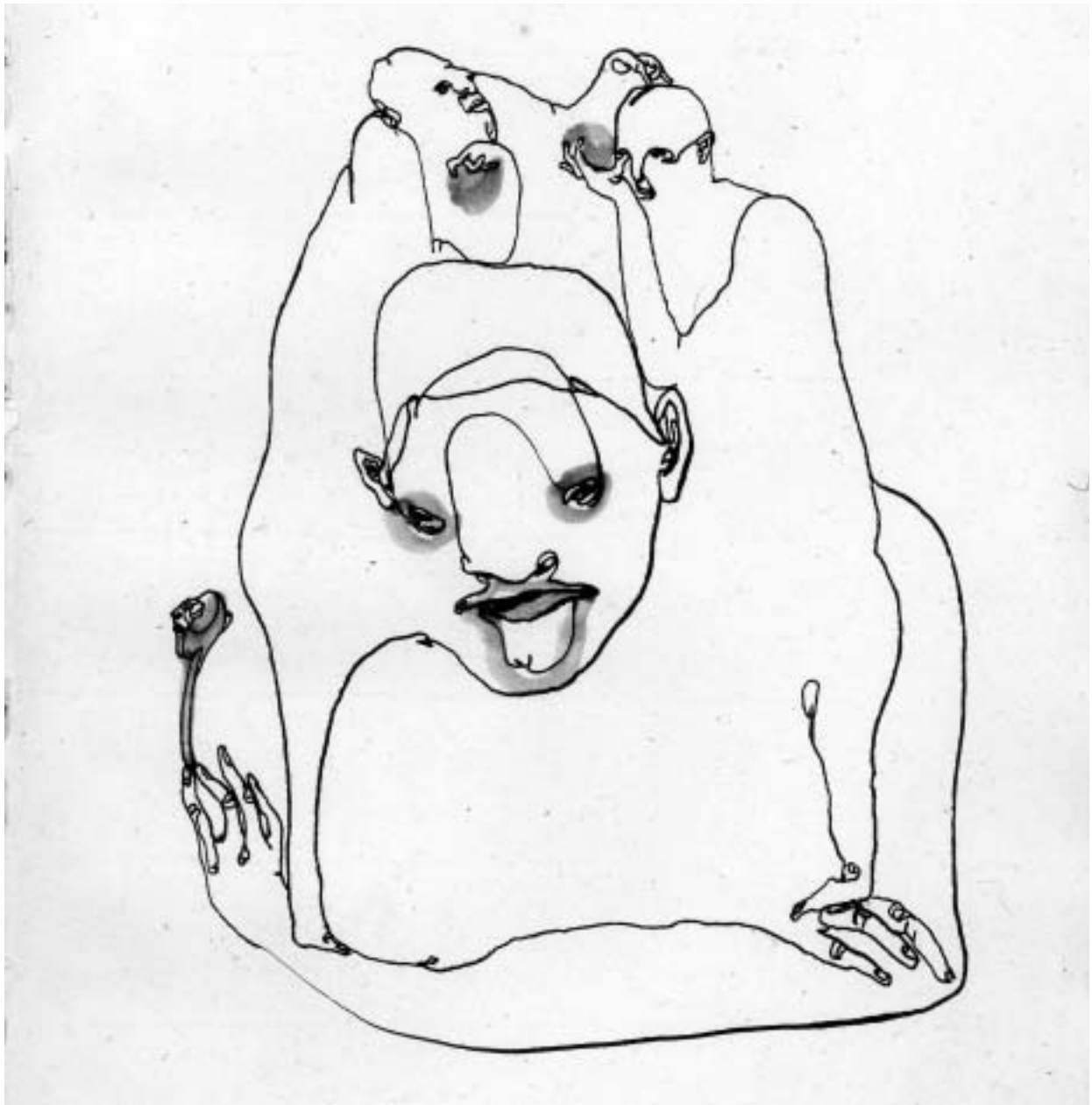
A bor fanyar utóíze a nyelvén.

Dehogy a bor, inkább az elmúlt nap.

Martin Luther King egyalapszervezet volt

Burok

Megszűnt a Kommunisták Ifjúsági Szövetsége

Lévai Ádám grafikája

Dehogy az elmúlt nap, inkább az elmúlt napok.
Nem napok, évek.
Keserű nyál.

Nézte a plafonon kirajzolódó árnyakat, s hirtelen az a homályos érzése támadt, hogy ez a káprázó, el-elmosódó látvány valami titkos jelentést akar eljuttatni hozzá.

De hát mi a fenét jelentene ez az éjszaka?

Ha jelent valamit egyáltalán.

Például valami híradást arról, hogy az egész élete erre a pillanatra fog hasonlítani? Micsoda hülyeség.

Ki hihetné el, milyen óriási a kimondott szavak hatalma rajtunk.

Nem a kimondott szavak, hanem a közhelyek.

Közös hely.

– Baj van?

Sárga fénykarikák a szemhéj mögött.

Se mozdulni, se szólni.

A néma indián.

Az úttörő ahol tud, segít.

Apa (aki akkor még főleg nem volt Apa) a Mohikán

őrs tagja volt az általános iskolában. A felmerült lehetőségek közül: Mókus, Ságvári Endre, Barátság, Gagarin, hosszas vitatkozás és latolgatás után jutottak csak meg egyezésre, tudniillik, ahogyan elmagyarázta a csapatvezető pajtásnő, ők már komoly fiúk, akikben meg lehet bízni, és megvan a magukhoz való eszük, ezért aztán maguk választhattak az őrsnek nevet. Megjegyzendő, hogy az úttörőcsapatot is Ságvári Endréről nevezték el, az tehát nem volna igazán szerencsés, ha újfent az ő nevéhez jutnának.

A hosszú, bár nem különösebben heves vitában Apa (aki akkor még nem is gondolta, hogy valamikor is Apa lehet), nagyon határozottan a Mohikán mellett volt, nem csupán a szarvasléptű Uncas és a bölcs Csingacsgek miatt, hanem mert úgy érezte, hogy a rájuk váró jócselekedetek és feladatok valamiképpen méltóbb színezetet nyerhetnének az által, hogy nem kizárólag a hulladékpapír gyűjtésére, az április negyedik, egyébként roppant impozáns menetdal-versenyre, az iskola melletti szovjet hősi temető november hetedik megkoszorúzására és

A párt után-
pótlását
biztosítani
kell

vörös szegfűs, szavalásos feldíszítésére vonatkoznának, de a kétségkívül hősnek mondható mohikánok révén mégiscsak összekapcsolódhatnak a távoli vadászmezőkkel is, ahol, amint azt mindenki tudja, további nemes cselekedetekre is nyílt lehetőség. Igaz, ha választani kellett volna, magát inkább Sólyomszem, vagyis Vadölő, az erdő és a préri nyelvét, de a városok beszédét is értő fehér testvér szerepében képzelte el, tudnillik a derülését mégiscsak beárnyékolta az a sajnálatos tény, hogy a történelem tanúsága szerint a mohikánok minden hősiességük és nemességük dacára vereséget szenvedtek, és ellentétben a lényegesen kevésbé érdemdús fehér hódítókkal, nyomtalanul eltűntek.

De egy úttörő őrsöt mégse lehetett Sólyomszemnek vagy Vadölőnek nevezni, egyrészt mert nem engednék meg, hiába a komolyság és a nagyfiúság, másrészt mert komoly esély van arra, hogy mindenki kiröhögne őket.

Ott jönnek a sólyomszemek.

Pláne nem lehet Bórharisnyának nevezni, ami egyébként is utálatosan hangzik.

Ici-pici csapatunk, Mohikánok mi vagyunk,

Télen-nyáron dolgozunk, mégis vidámak vagyunk.

Ezt az indulót énekelték az úttörőcsapat akadályversenyén.

Sütött a Nap, ők pedig libasorban mentek egymás után, és énekeltek.

Tévedés ne essék, ez most nem a minden április negyediké tiszteletére a városi főutcán megrendezett menetdalverseny volt, jelen esetben ezt az éneklést senki nem parancsolta, senki nem kényszerítette.

Mondhatni, a saját szántukból, jó kedvükben tették.

A napkorong az égről nevetve néz le ránk,

Jöjj, vár a sátrunk, légy a cimboránk!

Oly messze zeng az ének, amerre elhalad

A vidám kedvű, hangos úttörőcsapat.

Az emberi méltóság abban áll, hogy csak akkor fogadjuk el a minket irányító törvényeket, ha mi magunk, az emberek alkottuk meg őket.

Vagy nem.

Dalol a kis csapat, a nóta egyre száll, hahó!

Ma úttörőnek lenni jaj, de jaj, de jó!

Az emberi méltóság abban áll, hogy csak akkor fogadjuk el a minket irányító törvényeket, ha azt hihetjük, hogy mi magunk, az emberek alkottuk meg őket.

Most pedig, ahogy felriadt, se a lámpafény, se az este, se az újság nincsen már sehol.

Csak a halovány fények, és az őket elnyelő árnyékok odafönt.

Ami lent van, az van fönt is, ami fönt van, az van lent is.

A televízió lekapcsolása után még olvasni akart, jelesül a Magyar Szocialista Munkáspárt központi lapját, a Népszabadságot tartotta maga előtt, sok-sok betű és kevés kép, nézte a hullámzó sorokat, nem is a szavak értelmét, hanem a kacskaringós ösvényeket a szavak között, azokat a különös kis ábrákat, amiket a fehérén maradt papírfelületek rajzoltak ki a sötétebb tömbökhöz képest. Minduntalan elmozdultak, mint valami izgatott, s a meglelt táplálék hollétét egymásnak elújságoló hangyák, körbe-körbe mászkáltak.

Normális ember az utolsó oldalon, a sporthíreknél kezdi a olvasást, még normálisabb ott be is fejezi.

– Könnyűnek kell lenni – suttogetta Apa (aki akkor még nem volt Apa).

Hallgatta a falióra hol halkabb, hol hangosabb kattogását.

Egy fémes pöfögésű Wartburg hajtott végig az utcán, már jócskán elhaladt, amikor a zaj még mindig ott verődött a házfalak között.

– Könnyebbé, mint körülöttem a levegő. Széttárod a karod; hagyod, hogy elpárologjál. És aztán akkor, akkor apránként felemelkedsz a földről – suttogetta Apa (aki akkor még nem volt Apa).

Anya (aki akkor még nem volt Anya) felsóhajtott és a másik oldalára fordult, így az arca egyszeriben ott volt, egészen közel Apa (aki akkor még nem volt Apa) arca előtt.

– Azt írta az újság, hogy megszűnt a KISZ – mondta Apa (aki akkor még nem volt Apa).

– A tévé mondta, nem az újság – dűnnyögte becsukott szemmel Anya (aki akkor még nem volt Anya).

– Az ugyanaz. Az újság azt írja, amit a tévé mond. A tévé meg azt mondja, amit az újság ír.

– Alszom – szögezte le Anya (aki akkor még nem volt Anya).

– Én is – válaszolta Apa (aki akkor még nem volt Apa).

Visszafeküdt a párnájára, de a kezét egészen közel fektette Anya (aki akkor még nem volt Anya) arcához, hogy érezze a bőrén a leheletét.

Milyen jó, hogy az élet, ami bennünk van, az erősebb nálunk.

Milyen jó, gondolta Apa (aki akkor még nem volt Apa).

(részlet egy regényből)

Sólyomszem érti a vadon nyelvét és a városok beszédét

Úgy zötyög az idő, mint egy Wartburg-motor

Ma úttörőnek lenni jaj, de jaj, de jó

